

Euroopan unionin
neuvosto

Bryssel, 23. marraskuuta 2023
(OR. en)

15322/23

JEUN 258
SOC 761
SAN 653
EDUC 432

YHTEENVETO ASIAN KÄSITTELYSTÄ

Lähettiläjä:	Neuvoston pääsihteeristö
Vastaanottaja:	Valtuuskunnat
Asia:	Neuvoston ja jäsenvaltioiden hallitusten edustajien päätelmät kokonaisvaltaisesta lähestymistavasta nuorten mielenterveyteen Euroopan unionissa

Valtuuskunnille toimitetaan liitteenä asiakohdassa mainitut neuvoston (koulutus, nuoriso, kulttuuri ja urheilu) istunnossaan 23. marraskuuta 2023 hyväksymät neuvoston päätelmät.

Neuvoston ja jäsenvaltioiden hallitusten edustajien päätelmät kokonaisvaltaisesta lähestymistavasta nuorten mielenterveyteen Euroopan unionissa

EUROOPAN UNIONIN NEUVOSTO JA NEUVOSTOSSA KOKOONTUNEET JÄSENVALTIOIDEN HALLITUSTEN EDUSTAJAT, jotka

PALAUTTAVAT MIELEEN SEURAAVAA:

1. Oikeus mielenterveyteen liittyy Euroopan unionin perusoikeuskirjan 1 artiklassa vahvistettuun oikeuteen ihmisarvoon sekä oikeuteen henkilökohtaiseen koskemattomuuteen, 3 artiklassa vahvistettu henkinen koskemattomuus mukaan luettuna, ja perusoikeuskirjan 35 artiklassa vahvistettuun oikeuteen terveydenhuoltoon. EU:n perussopimuksissa, erityisesti Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen (SEUT) 168 artiklassa ja Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 3 artiklan 1 kohdassa, annetaan nimenomaisesti EU:n toimielimille jäsenvaltioiden toimia tukeva toimivalta käsitellä mielenterveyskysymyksiä. Lisäksi SEUT 153 artiklan 1 kohdassa annetaan unionin toimielimille implisiittinen toimivalta työntekijöiden terveyden alalla.
2. Maailman terveysjärjestö (WHO) määrittelee mielenterveyden henkisen hyvinvoinnin tilaksi, jossa ihminen pystyy selviytymään elämän monista haasteista, toteuttamaan itseään, oppimaan ja työskentelemään tuloksellisesti sekä toimimaan yhteisönsä jäsenenä¹. Mielenterveyden seuranta on osa pyrkimyksiä saavuttaa kestävä kehityksen tavoite 3, alatavoite 3.4².

¹ Maailman terveysjärjestö WHO:n tiedotteet, ”Mental health: strengthening our response”, 2022.

² Yhdistyneiden kansakuntien kestävä kehityksen tavoitteet, kestävä kehityksen tavoite 3, alatavoite 3.4: ”Vähentää vuoteen 2030 mennessä kolmanneksella tarttumattomien tautien aiheuttamia ennenaikaisia kuolemia ennaltaehkäisyn ja hoidon avulla sekä edistää henkistä terveyttä ja hyvinvointia”.

3. Eurooppalaisen nuorisotavoitteen #5³ tarkoituksena on edistää mielenterveyttä ja lopettaa mielenterveysasioilla leimaaminen. Näin voidaan edesauttaa kaikkien nuorten sosiaalista osallisuutta. Tavoitteessa keskitytään erityisesti ennaltaehkäiseviin toimenpiteisiin, osallistavan ja eri osa-alueet yhdistävän toimintamallin kehittämiseen ja leimaamisen torjumiseen. Lisäksi eurooppalaisella nuorisotavoitteella #3 edistetään sitä, että kaikki nuoret pääsevät mukaan yhteiskunnan jäseniksi, ja eurooppalaisella nuorisotavoitteella #9 pyritään vahvistamaan nuorten demokraattista osallistumista ja itsenäisyyttä,

TOTEAVAT SEURAAVAA:

4. Yhteiskuntiamme ovat ravistelleet koronaviruspandemia, Venäjän hyökkäyssota Ukrainaa vastaan ja sen aiheuttama elintarvike- ja energiakriisi, inflaatiokriisi ja ilmastokriisi, jotka kaikki ovat kärjistyneet ja lisäävät edelleen nuorten yhteiskunnallista stressiä ja jotka ovat tehneet jo olemassa olevasta eriarvoisuudesta vieläkin ilmeisemmän. Nämä peräkkäiset kriisit ovat vaikuttaneet eri nuorisoryhmiin eriasteisesti, ja haavoittuvassa asemassa oleviin ryhmiin kohdistuneet vaikutukset ovat kohtuuttomat. On myös käynyt selväksi, että ne nuoret, joilla on muita vähemmän mahdollisuuksia, eivät voi yhtäläisesti käyttää ihmisoikeuksiaan, kuten oikeutta koulutukseen, työllisyyteen, asumiseen⁴ ja terveydenhuoltoon. Muun muassa henkinen ja fyysinen terveys, elin-, työ- ja asumisolot, virallisen, epävirallisen ja arkioppimisen saatavuus, työmahdollisuudet ja vapaa-ajan toiminta, mukaan lukien liikunta- ja urheilutoiminta, sekä sosiaaliset suhteet ovat kaikki ratkaisevan tärkeitä tekijöitä nuorten selviytymiskyvyn kannalta. Viime vuodet ovat koetelleet nuorten mielenterveyttä EU:ssa, mikä on heikentänyt heidän yleistä hyvinvointiaan⁵.

³ Euroopan unionin neuvoston ja neuvostossa kokoontuneiden jäsenvaltioiden hallitusten edustajien päätöslauselma nuorisoalan eurooppalaisen yhteistyön puitteista: Euroopan unionin nuorisostrategia 2019–2027 (EUVL C 456, 18.12.2018, s. 1).

⁴ Kuten Eurostatin luvut vuonna 2020 osoittavat, erittäin puutteellisissa asuinoloissa asuvien osuus oli nuorten keskuudessa suurempi kuin koko väestön keskuudessa kaikissa EU:n jäsenvaltioissa.

⁵ Komission tiedonanto Euroopan parlamentille, neuvostolle, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle ja alueiden komitealle – Kokonaisvaltainen lähestymistapa mielenterveyteen, COM(2023) 298 final.

5. Institute for Health Metrics and Evaluation (IHME) -tutkimuslaitoksen julkaisemien arvioiden⁶ mukaan useampi kuin joka kuudes nuori EU:ssa – yli 14 miljoonaa ihmistä – kärsi mielenterveyden häiriöstä vuonna 2019 (17,4 prosenttia 15–29-vuotiaista). Niiden nuorten osuus, jotka ilmoittivat masennuksen oireista, yli kaksinkertaistui useissa EU-maissa koronaviruspandemian aikana, ja pandemian vaikutus kohdistui erityisesti naisiin ja sosioekonomiselta taustaltaan heikommassa asemassa oleviin nuoriin.
6. Vuoden 2022 ”Health at a Glance: Europe” -julkaisussa⁷ todetaan, että lähes puolet nuorista eurooppalaisista (49 prosenttia) ilmoitti vuonna 2022, ettei heidän mielenterveyspalveluiden tarvettaan ole täytetty (53 prosenttia vuonna 2021), kun vastaava osuus aikuisväestöstä oli 23 prosenttia. Raportissa korostetaan, että nuorten mielenterveydellinen eriarvoisuus, myös sukupuolen mukaan, on jatkunut – ja joissakin tapauksissa levinnyt – koronaviruspandemian aikana. Lisäksi itsemurha on tällä hetkellä nuorten toiseksi yleisin kuolinsyy Euroopassa.
7. Eurofoundin tutkimuksesta ”Living, Working and COVID-19”⁸ saadut tiedot osoittivat, että 18–29-vuotiaat nuoret, jotka katsoivat kotitaloutensa olevan talousvaikeuksissa, olivat huomattavasti todennäköisemmin vaarassa sairastua masennukseen pandemian aikana. Koko EU:ssa keskimäärin kahden kolmasosan nuorista, jotka ilmoittivat taloudellisista vaikeuksista, voitiin katsoa olleen vaarassa sairastua masennukseen pandemian aikana (67 prosenttia), kun vastaava luku on hieman alle puolet (45 prosenttia) niistä, jotka eivät ilmoittaneet taloudellisista vaikeuksista.

⁶ The Institute for Health Metrics and Evaluation (IHME) Global Health Data Exchange (GHDx), 2020.

⁷ OECD ja Euroopan unioni, ”Health at a Glance: Europe 2022, State of Health in the EU Cycle”, OECD Publishing, Pariisi, 2022.

⁸ Eurofound, Living, working and COVID-19 dataset, 2021.

8. Vuonna 2022 tehdyn EU:n yksinäisyystutkimuksen⁹ mukaan yksinäisyys on yleisempää kuin vanhemmilla sukupolvilla. Vaikka nuorten yksinäisyys on lisääntynyt koronaviruspandemian seurauksena, Yhteisen tutkimuskeskuksen aiempi selvitys osoitti, että 18–25-vuotiaiden kokemukset yksinäisyydestä ovat yli kaksinkertaistuneet vuoden 2016 ja kevään 2020 välillä,

OTTAVAT HUOMIOON SEURAAVAA:

9. Euroopan komissio on antanut tiedonannon kokonaisvaltaisesta lähestymistavasta mielenterveyteen¹⁰. Tiedonannossa jäsenvaltioita kehoitetaan edistämään kokonaisvaltaista ja ennaltaehkäisevää lähestymistapaa, jossa mielenterveys otetaan huomioon kaikessa EU:n politiikassa kansanterveyteen liittyvänä kysymyksenä, sitoudutaan parantamaan elämänlaatua, puututaan taustatekijöihin ja monialaisiin kysymyksiin, jotta voidaan vastata haavoittuvassa asemassa olevien eri ryhmien erityistarpeisiin, ja käsitellään erityisesti mielenterveysongelmien esiintyvyyttä näiden ryhmien, myös nuorten, keskuudessa. Useissa lippulaivahankkeissa keskitytään lasten ja nuorten terveyteen ja käsitellään sekä henkistä että fyysistä terveyttä kokonaisvaltaisesti. Tiedonannon mukaan jokaisen EU:n kansalaisen käytettävissä on oltava riittäviä ja tehokkaita ennaltaehkäisytoimia. Erityisesti nuorisotyöllä on merkittävä rooli nuorten hyvinvoinnin edistämisessä ja mielenterveysongelmien ehkäisemisessä.

⁹ Casabianca, E.J., Nurminen, M., Interventions to reduce loneliness among youth, Euroopan unionin julkaisutoimisto, Luxemburg, 2022, doi:10.2760/793941, JRC129905.

¹⁰ Ks. alaviite 5.

10. Mielenterveyteen vaikuttavat tekijät ovat vuorovaikutuksessa yhteiskunnassa vallitsevan eriarvoisuuden kanssa, ja siksi tietyillä ihmisillä on muita suurempi riski kohdata mielenterveysongelmia. Lisäksi väkivalta, viha ja syrjintä voivat olla syynä heikkoon mielenterveyteen, minkä vuoksi tasa-arvon edistäminen yhteiskunnissamme on keskeinen ennaltaehkäisevä toimenpide näihin haasteisiin vastaamisessa.
11. Nuorisoa ja demokratiaa Euroopan nuorison teemavuonna 2022 koskevassa Eurobarometri-tutkimuksessa¹¹ todettiin, että nuoret pitävät mielenterveyden ja fyysisen terveyden ja hyvinvoinnin parantamista teemavuoden tärkeimpänä painopisteenä yhdessä ilmastonmuutoksen kanssa (kumpaakin piti ensisijaisena painopisteenä 34 prosenttia kyselyyn vastanneista). Lisäksi Eurobarometri-tutkimuksesta käy ilmi, että nuoret odottavat EU:lta rauhan säilyttämisen jälkeen toiseksi eniten parempia työllistymismahdollisuuksia.
12. Teemavuoden aikana keskityttiin muun muassa nuorten myönteisten tulevaisuudennäkymien palauttamiseen, ja siihen sisältyi nuorten mielenterveyttä ja hyvinvointia tukevia toimia. Teemavuoden loppukonferenssissa ”Claim the Future” nuoret osanottajat, poliittiset päättäjät ja sidosryhmät kehottivat kiinnittämään enemmän huomiota ennaltaehkäisevään terveydenhuoltoon sekä mielenterveysongelmien ja yksinäisyyden torjuntaan.

¹¹ Flash-eurobarometri [2282/FL502], Nuoret ja demokratia Euroopan nuorison teemavuonna, toukokuu 2022.

13. Säännöllinen liikunta ja urheilu sekä osallistuminen kulttuuritoimintaan voivat edistää nuorten yleistä terveyttä ja hyvinvointia, ja niistä on merkittävää lyhyen ja pitkän aikavälin hyötyä mielenterveydelle. On näyttöä¹² siitä, että liikunnan puute yleensä lisääntyy iän myötä. Siksi on yhä tärkeämpää, että nuoret omaksuvat perustietoja ja käyttäytymismalleja, joiden avulla he voivat itsenäisesti ylläpitää aktiivista ja terveellistä elämäntapaa koko elämänsä ajan.
14. Nuorten tärkeimmät huolet, jotka liittyvät taloudelliseen epävakauteen, työpaikkojen epävarmuuteen tai kasvavaan huoleen ympäristöstä, aiheuttavat mielenterveysongelmia, joita ei voida pitää yksinomaan patologisista prosesseista johtuvina. 75 prosenttia lapsista ja nuorista ilmoittaa pelkäävänsä tulevaisuuden ajattelemista¹³. Koronaviruspandemia on nostanut kansanterveyden poliittisen asialistan kärkeen. Viime vuosien sosioekonomisesta kriisistä ja terveyskriisistä on opittava, että moniulotteisia sosiaalisia ongelmia voidaan hallita vain monialaisen lähestymistavan avulla.

¹² Urheilua ja liikuntaa käsittelevä erityiseurobarometri 525, syyskuu 2022.

¹³ Caroline Hickman, Elizabeth Marks, Panu Pihkala, Susan Clayton, R. Eric Lewandowski, Elouise E. Mayall, Britt Wray, Catriona Mellor, Lise van Susteren, Climate anxiety in children and young people and their beliefs about government responses to climate change: a global survey, The Lancet Planetary Health, Volume 5, Issue 12, joulukuu 2021, sivut e863-e873.

15. Kansainväliset järjestöt, kuten Taloudellisen yhteistyön ja kehityksen järjestö (OECD), korostavat, että nuorten mielenterveyden suojelemiseen ja hoitamiseen on tärkeää soveltaa monialaista lähestymistapaa, ja vahvistavat, että monet hyvää mielenterveyttä suojaavat tekijät ovat riippumattomia mielenterveysjärjestelmistä tai -ohjelmista, jotka on erityisesti tarkoitettu vahvistamaan tai suojelemaan mielenterveyttä. Sosiaaliset, taloudelliset ja kulttuuriset tekijät, kuten ammattiasema, tulot, fyysinen terveys sekä lapsuuden ja nuoruuden kokemukset, vaikuttavat kaikki merkittävästi mielenterveyteen koko elämän ajan¹⁴. Lisäksi edellä mainitussa Eurofoundin vuoden 2021 raportissa¹⁵ todettiin, että henkinen hyvinvointi (jonka taso oli pandemian alkamisen jälkeen alimmillaan kaikissa ikäryhmissä) heikkeni jyrkimmin työpaikkansa menettäneillä.
16. Työpaikkojen epävarmuus, epävarmat työolot ja työttömyys ovat tärkeitä mielenterveyteen vaikuttavia sosioekonomisia tekijöitä. Nuorten tukeminen aikuisuuteen siirtymisessä sekä työpaikan löytämisessä ja työssä pysymisessä olisi asetettava etusijalle talous-, sosiaali- ja kansanterveyspolitiikassa. Työnantajilla on tärkeä rooli psykososiaalisten riskien hallinnassa työelämässä, jotta estetään työntekijöiden, myös nuorten työntekijöiden, mielenterveyteen mahdollisesti kohdistuvat kielteiset vaikutukset.

¹⁴ OECD, A New Benchmark for Mental Health Systems: Tackling the Social and Economic Costs of Mental Ill-Health, OECD Publishing, Pariisi, s. 162, 2021.

¹⁵ Eurofound, Living, working and COVID-19 dataset, 2021.

17. Euroopan komissio on antanut tiedonannon ”EU:n pitkän aikavälin maaseutuvisio – Vahvat, verkottuneet, selviytymiskykyiset ja vauraat maaseutualueet vuoteen 2040 mennessä”¹⁶, jonka mukaan erityistä huomiota olisi kiinnitettävä maaseutualueilla ja syrjäisillä alueilla asuviin nuoriin, joiden mielenterveysongelmat ja hoitotarpeet voivat poiketa kaupunkialueiden nuorten tarpeista. Maaseutualueilla, syrjäseuduilla, reuna-alueilla, vähemmän kehittyneillä alueilla ja syrjäisimmillä alueilla asuvien nuorten erityisten elinolojen vuoksi, jotka johtuvat esimerkiksi julkisten palvelujen epävarmuudesta ja puutteista, eristyneisyydestä, heikoista työmahdollisuuksista ja vaikeista työoloista¹⁷, jotka voivat vaikuttaa kielteisesti heidän mielenterveyteensä, näillä alueilla asuvat nuoret tarvitsevat näyttöön pohjautuvaan analyysiin perustuvia erityistoimenpiteitä. Eurostatin mukaan¹⁸ työelämän ja koulutuksen ulkopuolella olevien 18–24-vuotiaiden nuorten osuus (NEET-nuoret) EU:n maaseutualueilla oli suurempi kuin vastaava nuorten osuus kaupunkialueilla. Tämän epävarmuusasteen lisäksi – joka jo sinänsä on mielenterveysongelmien aiheuttaja – maaseudun nuoret eivät yhtä todennäköisesti hakeudu lääkäriin pitkien etäisyyksien vuoksi¹⁹.

¹⁶ Euroopan komission tiedonanto EU:n maaseutualueita koskeva pitkän aikavälin visio – Kohti vahvempia, verkottuneita, selviytymiskykyisiä ja vauraita maaseutualueita vuoteen 2040 mennessä, COM(2021) 345 final.

¹⁷ Ks. alaviite 15.

¹⁸ Eurostat (2023). Tilastot työelämän ja koulutuksen ulkopuolella olevista nuorista sukupuolen, iän ja kaupungistumisasteen mukaan jaoteltuna (NEET-asteet), toukokuu 2023.

¹⁹ Eurostatin alueellinen vuosikirja, 2017.

18. Mielenterveysongelmat vaikuttavat kaikkiin nuoriin EU:ssa yleisesti, mutta mitä enemmän eriarvoisuutta nuoret joutuvat kohtaamaan, sitä haavoittuvampia he ovat. Niiden monien monimutkaisten haasteiden lisäksi, jotka nuorten on ratkaistava, sosiaalisen syrjäytymisen vaarassa olevat tai haavoittuvassa asemassa olevat nuoret, kuten etniset vähemmistöt, hlbtihenkilöt, vammaiset henkilöt, nuorten hoitolaitoksissa olevat, vailla vanhempien huolenpitoa olevat tai sen menettämisen vaarassa olevat tai heikommassa sosioekonomisessa tilanteessa olevat nuoret, ovat suuremmassa vaarassa joutua kärsimään mielenterveysongelmista. Altistuminen syrjinnälle ja epätasa-arvolle on haitallista nuorten mielenterveydelle erityisesti silloin, kun he kärsivät moninkertaisesta syrjinnästä tai eriarvoisuudesta. Huolta herättää myös se, että nämä nuorisoryhmät eivät aina saa erityistä huomiota sosiaaliseen kehitykseensä kouluissa ja muissa koulutusympäristöissä, mikä voi johtaa kiusaamiseen. On erittäin tärkeää parantaa mielenterveyttä ja hyvinvointia, kehittää sekä nuorten että heidän kouluttajiensa ja nuorisotyöntekijöiden sosioemotionaalisia taitoja ja torjua kiusaamista, mukaan lukien verkkokiusaaminen, seksuaalinen häirintä ja hyväksikäyttö.
19. Valtion kansalaisten yhteisöllisyyden tunteen luomiseksi – mikä on ennakoedellytys valtion vakaudelle – on ratkaisevan tärkeää toteuttaa ennaltaehkäiseviä toimenpiteitä, joilla lievennetään yksinäisyyteen, pelkoon, ahdistukseen, puolustuskyvyttömyyteen ja epävarmuuteen liittyviä ongelmia, joiden suhteen nuoret ovat erityisen haavoittuvia, sekä edistää selviytymiskykyä ja hyvinvointia suojaavia tekijöitä ja myötävaikuttaa siten sellaisten oikeudenmukaisten yhteiskuntien luomiseen, jotka tarjoavat kaikille yhtäläiset mahdollisuudet. Keskeistä on myös nuorten ottaminen mukaan päätöksentekoon politiikkatoimissa, joilla voi olla vaikutusta heidän mielenterveyteensä, ja heidän näkökulmansa huomioon ottaminen.

20. Raportin ”The impact of the COVID 19 pandemic on the mental health of young people: Policy responses in European countries”²⁰ mukaan nuorisotyöllä on keskeinen rooli nuorten mielenterveyden suojelemisessa, sillä se tarjoaa mahdollisuuksia sosiaaliseen kanssakäymiseen, kokemusten jakamiseen ja yhteenkuuluvuuden tunteen kehittämiseen.

JÄSENVALTIOITA KEHOTETAAN TOIMIVALTANSA PUITTEISSA JA
ASIANMUKAISILLA TASOILLA

21. Parantamaan oman maansa nuorten elin- ja työoloja edistämällä monialaista lähestymistapaa, jolla pyritään ehkäisemään mielenterveysongelmia, poistamaan heidän henkilökohtaisen ja ammatillisen kehityksensä rakenteellisia esteitä ja luomaan ympäristöjä, jotka tukevat heidän sosioekonomista ja psykologista hyvinvointiaan.
22. Kannustamaan parantamaan nuorten, erityisesti haavoittuvassa asemassa olevien nuorten, yhdenvertaista ja kohtuuhintaista pääsyä mielenterveyspalveluihin, jotka tarjoavat ennaltaehkäisyä, hoitoa ja hoivaa, samalla kun työskennellään yhä enemmän eri tieteenaloja yhdistävästi ja siirrytään kohti henkilökeskeisiä ja yhteisöllisiä ratkaisuja.

²⁰ Euroopan komissio, Euroopan koulutuksen ja kulttuurin toimeenpanovirasto, ”The impact of the COVID-19 pandemic on the mental health of young people: Policy responses in European countries”, Luxemburg: Euroopan unionin julkaisutoimisto, 2022.

KOMISSIOTA KEHOTETAAN TOISSIJAISUUSPERIAATTEEN MUKAISESTI

23. Ylläpitämään sellaista ennakoivaa lähestymistapaa mielenterveyteen, jossa mielenterveyttä käsitellään monialaisesta näkökulmasta, joka on sekä ennaltaehkäisevä että interventionistinen, kiinnittäen erityistä huomiota EU:n nuorten, erityisesti haavoittuvimmassa asemassa olevien nuorten, erityistarpeisiin ja pyrkien heidän uudelleenintegroitumiseensa ja sosiaaliseen osallisuuteensa.
24. Edistämään toimia, joilla pyritään parantamaan nuorten mielenterveyttä EU:n nuorisostrategian yhteydessä ottaen huomioon mielenterveysongelmat, jotka johtuvat aineellisten ja psykososiaalisten tekijöiden yhdistelmästä, mukaan lukien lapsuusiän kielteiset kokemukset, epävarmuus, turvattomuus, sosiaalisen yhteenkuuluvuuden sekä perhe- ja sosiaalisten suhteiden puute, epätasa-arvoiset mahdollisuudet käyttää oikeuksiaan ja saada perussosiaalipalveluja, haavoittuvuus koulutusympäristöissä, sosiaalisen median rooli, asuntojen saatavuus, maaseudun nuorten erityistarpeet ja yleisesti kaikki epäsuotuisat olosuhteet, jotka estävät nuoria käyttämästä täysimääräisesti oikeuksiaan.
25. Kannustamaan tutkimuksia mielenterveysongelmien vaikutuksista nuoriin EU:ssa. Iän lisäksi näissä tutkimuksissa voitaisiin harkita muiden nuorten elämään vaikuttavien keskeisten tekijöiden mukaan eriteltyjen tietojen käyttöä. Nämä tutkimukset auttavat ohjaamaan toimia ja investoimaan resursseja paremmin. Edistämään näiden tutkimusten levittämistä osana tiedotustoimia, joilla torjutaan mielenterveyskysymyksiin liittyvää leimaamista, ja tukemaan mielenterveyttä koskevien näyttöön perustuvien parhaiden käytäntöjen siirtämistä jäsenvaltioiden välillä.

JÄSENVALTIOITA JA KOMISSIOTA KEHOTETAAN TOIMIVALTANSA PUITTEISSA JA ASIANMUKAISILLA TASOILLA TOISSIJAISUUSPERIAATETTA NOUDATTAEN

26. Koordinoimaan toimia, joilla vähennetään mielenterveysongelmien ilmaantuvuutta ja esiintyvyyttä nuorten keskuudessa kuuntelemalla nuorten erityistarpeita ja -haasteita sekä heidän ehdottamiaan ratkaisuja, ja edistämään näitä toimia.
27. Ottamaan huomioon mielenterveysongelmien esiintyvyys EU:n nuorten parissa kehitettäessä ongelman laajuuteen suhteutettuja toimintalinjoja, joissa painotetaan erityisesti ennaltaehkäiseviä toimenpiteitä. Varmistamaan, että ehdotetut toimenpiteet ovat kokonaisvaltaisia ja näyttöön perustuvia ja että toimintalinjojen kehittäminen kulkee käsi kädessä viimeisimmän mielenterveyttä koskevan tieteellisen näytön, suositusten ja EU:ssa ja kussakin jäsenvaltiossa tehtyjen tutkimusten kanssa.
28. Edistämään toimia mielenterveyskysymyksiin liittyvän leimaamisen poistamiseksi ja tietoisuuden lisäämiseksi tuomalla esiin viestejä, joissa nuoria kehoitetaan omaksumaan käyttäytymismalleja, jotka parantavat heidän henkistä hyvinvointiaan, ja hakemaan psykologisia riskejä ehkäisevissä rakenteissa toimivilta ammattilaisilta apua kärsimyksen lievittämiseksi ja itsemurhien ehkäisemiseksi.
29. Edistämään sellaisten viestien poistamista tiedotusvälineistä, myös sosiaalisesta mediasta, jotka sisältävät vihaa, väkivaltaa ja hyväksikäyttöä ja jotka on suunnattu kaikkein haavoittuvimmassa asemassa olevien nuorten ryhmiin, ja puolustamaan heidän ihmisoikeuksiaan ja perusvapauksiaan ja edistämään siten heidän psyykkistä ja emotionaalista hyvinvointiaan.

30. Tukemaan kokonaisvaltaista lähestymistapaa mielenterveyteen koskevassa tiedonannossa²¹ esitettyjen 20 lippulaiva-aloitteen ja muiden toimien täytäntöönpanoa monilla eri aloilla, jotka ovat keskeisiä mielenterveyshaasteisiin vastaamiseksi sekä kaikkialla EU:ssa että kansallisella tasolla, mukaan lukien suuntaviivojen laatiminen ja parhaiden käytäntöjen ja innovatiivisten lähestymistapojen siirtäminen nuorten mielenterveyteen liittyvien kysymysten käsittelemiseksi.
31. Luomaan keinoja ja hyödyntämään hyvin jo saatavilla olevia välineitä, kuten EU:n nuorisodialogia, Euroopan nuorisoportaalia ja Youth Voices -alustaa²², jotta nuoret voivat lisätä tietoisuutta mielenterveyteen liittyvistä kysymyksistä, joita he haluavat korostaa, ja ilmaista näkemyksiään ja huolenaiheitaan mielenterveydestään ja lähestymistavoista mielenterveysongelmiensa ratkaisemiseksi. Varmistamaan, että nuoret ovat tietoisia siitä, miten tärkeää heidän on osallistua toteutettavien toimenpiteiden vaikuttavuuden ja merkityksellisyyden varmistamiseen, käyttämällä esimerkiksi nuorisoystävällistä ja helposti saavutettavaa viestintää.
32. Varmistamaan, että haavoittuvassa asemassa olevat nuoret ovat edustettuina mielenterveysalan julkisen politiikan ohjelmien kehittämisessä, jotta niissä ei oteta huomioon ainoastaan sellaisten nuorten etuja, joiden on helpompi päästä institutionaalsiin osallistumiskanaviin, vaan pohditaan myös niiden etuja, joiden on paljon vaikeampi saada ääntään kuuluviin. Tukemaan haavoittuvassa asemassa oleville nuorille suunnattujen kanavien edistämistä, jotta he voivat ilmaista huolenaiheensa.
33. Jatkamaan nuorisotyön tukemista, jotta se voi kaikilta osin täyttää tehtävänsä nuorten mielenterveyden suojelemisessa antamalla nuorille mahdollisuuden osallistua toimintaan, joka perustuu suurelta osin nuorten ja nuorisotyöntekijöiden välisiin suhteisiin ja luottamukseen, ja kehittämällä heidän valmiuksiaan hakea apua silloin, kun heillä on emotionaalisia ja psyykkisiä vaikeuksia.

²¹ Ks. alaviite 5.

²² Youth Voices on Euroopan komission Euroopan nuorison teemavuoden 2022 aikana käynnistämä äänentallennusala, jonka avulla nuoret voivat ilmaista näkemyksiään, huolenaiheitaan ja ehdotuksiaan.

34. Tukemaan nuorisotyötä, nuorisojärjestöjä ja muita asiaankuuluvia asiantuntijoita ja sidosryhmiä niiden roolissa tietojen välittäjinä nuorille ja antamaan niille mahdollisuus levittää laadukasta tietoa nuorten mielenterveyden ja hyvinvoinnin vahvistamisesta ja tarvittaessa mielenterveysongelmien käsittelemisestä.
35. Edistämään digitaalisista oikeuksista ja periaatteista annetun eurooppalaisen julistuksen²³ mukaisesti turvallisempaa ja terveellisempää digitaalista tilaa nuorille. Tähän kuuluu media- ja informaatiolukutaitoa sekä sosiaalisen median vastuullista käyttöä koskevaan tiedotukseen ja koulutukseen kannustaminen siten, että suojaudutaan verkkokiusaamisen, vihapuheen, seksuaalisiin tarkoituksiin houkuttelemisen ja liiallisen ruutuajan kaltaisilta riskeiltä, sekä tarjotaan tietoa sellaisten tuotteiden kuin epäterveellisten elintarvikkeiden ja juomien, alkoholin, tupakan ja vastaavien tuotteiden aggressiivisesta verkkomarkkinoinnista ja suojaa sitä vastaan.
-

²³ Euroopan parlamentti, neuvosto ja komissio, Eurooppalainen julistus digitaalisen vuosikymmenen digitaalisista oikeuksista ja periaatteista, 2023/C 23/01.

Viiteasiakirjat:

Komission tiedonanto Euroopan parlamentille, neuvostolle, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle ja alueiden komitealle – Kokonaisvaltainen lähestymistapa mielenterveyteen, COM(2023) 298 final.

Euroopan komissio, Euroopan koulutuksen ja kulttuurin toimeenpanovirasto, ”The impact of the COVID-19 pandemic on the mental health of young people: Policy responses in European countries”, Luxemburg: Euroopan unionin julkaisutoimisto, 2022.

Euroopan komission tiedonanto, EU:n pitkän aikavälin maaseutuvisio – Vahvat, verkottuneet, selviytymiskykyiset ja vauraat maaseutualueet vuoteen 2040 mennessä, COM(2021) 345 final.

Euroopan talous- ja sosiaalikomitea, Euroopan nuorison teemavuoden pitkäkestoinen vaikutus: nuorisosioiden valtavirtaistaminen ja nuorten vaikutusmahdollisuuksien lisääminen, 2022.

Maailman terveysjärjestö WHO:n tiedotteet, ”Mental health: strengthening our response”, 2022.

OECD ja Euroopan unioni, ”Health at a Glance: Europe 2022, State of Health in the EU Cycle”, OECD Publishing, Pariisi, 2022.

Casabianca, E.J., Nurminen, M., Interventions to reduce loneliness among youth, Euroopan unionin julkaisutoimisto, Luxemburg, 2022, doi:10.2760/793941, JRC129905.

Caroline Hickman, Elizabeth Marks, Panu Pihkala, Susan Clayton, R. Eric Lewandowski, Elouise E. Mayall, Britt Wray, Catriona Mellor, Lise van Susteren, Climate anxiety in children and young people and their beliefs about government responses to climate change: a global survey, The Lancet Planetary Health, Volume 5, Issue 12, joulukuu 2021, sivut e863-e873.
